

**06 ŞUBAT DEPREM ANMASI
PROGRAMI
UNUTMADIK UNUTTURMAYACAĞIZ**

**DEPREMİN 2. YILINDA DEPREM BÖLGESİNDE
SAĞLIK VE SAĞLIK HİZMETLERİ**

**Dr Pınar Saip TTB 2. Başkanı
15.02.2025 İstanbul**

Depremler ve Etkileri

- 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş ve 20 Şubat 2023 Hatay depremleri sonucunda 11 ilde en az 53 bin insan hayatını kaybetti. Resmi verilere göre 200 binden fazla bina yıkık veya ağır hasarlı.

Sağlık Bakanı Fahrettin Koca, **448 sağlık çalışanının** depremde **hayatını kaybettiğini**, **528 sağlık çalışanının ise yaralı** olduğunu açıkladı.

Tablo7-1 : Şubat 2023 depremlerine bağlı ölü ve kayıp sağlık çalışanları

İller	Ölen sağlık çalışanı sayısı (Toplam)	Kayıp sağlık çalışanı sayısı (Toplam)	Ölen hekim sayısı	Kayıp hekim sayısı
Hatay	332	6 (5 hekim ve 1 diş hekimi)	70 (+ 11 diş hekimi)	5 (+ 1 diş hekimi)
Adıyaman	119 (Kamu Çalışanı)	-	18 (Kamu Çalışanı)	-
Kahramanmaraş	??	-	17	-
Malatya	12			
Gaziantep	??	-	2	



Tablo-7.2: Şubat 2023 depremlerine bağlı ölü ve kayıp sağlık öğrencileri

İller	Ölen sağlık öğrencisi sayısı (Toplam)	Kayıp sağlık öğrencisi sayısı (Toplam)	Ölen tıp öğrencisi sayısı	Kayıp tıp öğrencisi sayısı (Toplam)
Hatay			4	
Adıyaman	26		9 (+17 DH)	
Kahramanmaraş	40		6 (+1 DH)	
Malatya			—	
Gaziantep	6	-	5	-
Deprem bölgesi diğer iller			2	
Diğer iller				
Toplam	Bilinmiyor	Bilinmiyor	34	Bilinmiyor



Erken dönem çalışmaları

- Dayanışma
- Gerekli Hallerde Müdahale
- İzleme



Türk Tabipleri Birliği

Turkish Medical Association

- **DEPREM KRİZ MASASI OLUŞTURULDU**
Türk Tabipleri Birliği (TTB), TTB Olağandışı Durumlarda Sağlık Hizmetleri (ODSH) Kolu ve Sağlık Emek-Meslek Örgütleriyle
- **ADANA DAĞITIM MERKEZİ YAPILDI. GELEGELEN BAĞIŞLAR YÖNLENDİRİLDİ.**
- **DEPREM BÖLGESİNDE (HATAY-ADİYAMAN) TTB KOORDİNASYON MERKEZİ KURULDU**
(TTB) heyeti, TTB Olağandışı Durumlarda Sağlık Hizmetleri Kolu ve TTB Halk Sağlığı Kolu, tabip odalarının üyeleri ve sağlık emek-meslek örgütleriyle birlikte
- **DEPREM BÖLGESİNDEKİ TTB HEYETİ, ÇEVRE İLLERDEN GELEN HEKİMLER VE SAĞLIK EMEKÇİLERİ İLE BİRLİKTE ADİYAMAN VE HATAY'DA REVİR KURDU**



Adana Tabip Odası Deprem Bölgesi Destek Faaliyetleri

- Adana Tabip Odası tarafından depremin ilk gününden itibaren oluşturulan Deprem Bölgesi Gönüllü Hekim Ağı oluşturulmuş, ilimizde ihtiyaç duyulan hastane ve toplanma bölgelerine sevkleri sağlanmıştır.
- Oda başkanları ile toplantı gerçekleştirilerek bir kriz masası oluşturulmuştur.
- Depremin ikinci günü bölgede görev yapan meslektaşlarla dayanışma amacıyla Tıbbi malzeme ve erzak bağış kabulüne başlanmıştır.
- Gıda, bebek maması, hasta maması ve kamp malzemesi türü bağışlar da ayrıştırılarak bir kısmı bölgeye gidecek araçlara yüklenmiş ve sevkleri sağlanmıştır.
- Meslektaşlarımızın barınma ihtiyacını karşılamak için oda tüm hekim ve sivil halka açılmıştır.
- İlde oluşturulan TTB Kriz Masası üzerinden tıbbi malzemeler Deprem illerine dağıtımları bekletilmeden gerçekleştirilmektedir.



Türk Tabipleri Birliği

— Turkish Medical Association —

TTB HATAY İL DEPREM KOORDİNASYONU KADIN BİRİMİ'NDEN HİJYEN KİTLERİ VE TEMİZLİK MALZEMELERİ DAĞITIMI

Türk Tabipleri Birliği (TTB) Hatay İl Deprem Koordinasyonu **Kadın Birimi**, Sağlık ve Sosyal Hizmet Emekçileri Sendikası ile birlikte koruyucu sağlık çalışmaları kapsamında hijyen ile gebelik başta olmak üzere depremzede kadınların sağlığını korumaya yönelik bilgilendirmeler yapmak ve psikososyal dayanışmayı örgütlemek amacıyla çalışmalar yürütüldü.





Türk Tabipleri Birliği

— Turkish Medical Association

DAYANIŞMA İÇİN 1. BASAMAK SAĞLIK KURUMLARINA MALZEME DESTEĞİ SAĞLANDI

**6 ilde 60'dan fazla Aile Sağlığı
Merkezinin** depremde kullanılmaz
hale gelen malzemelerine yönelik
desteklerle, dayanışma sağlandı.



HIZLI DEĞERLENDİRME RAPORLARI YAYINLANDI.

- **11 il sayısız ilçe, köy ve beldede** saha çalışmaları yaparak **54 adet** hızlı değerlendirme raporu hazırladık.
- Halk sağlığı ile ilgili eksiklikleri tespit edip öneriler geliştirdik. Sağlık emekçilerinin durumunu izledik.



TÜRK TABİPLERİ BİRLİĞİ OLAĞANDIŞI DURUMLARDA HIZLI DEĞERLENDİRME RAPORLARININ İÇERİKLERİ

- 1. ETKİLENEN BÖLGENİN;** Coğrafi özellikleri: Tahmini büyüklük (kentin ne kadarı etkilenmiş, Sosyoekonomik özellikler (göç alıyor mu, hakim ekonomik etkinlik,..), Etkiyi şiddetlendirebilecek bölgesel özellikler, iklim koşulları, nüfus hareketleri, sanayii tesisleri, jeolojik yapı
- 2. DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER;** nüfus, ölü sayısı, yaralı sayısı, etkilenen nüfus şu anda nerede?
- 3. TEMEL GEREKSİNİMLER** Su, Gıda, Barınma, klorlama işlemleri

TÜRK TABİPLERİ BİRLİĞİ OLAĞANDIŞI DURUMLARDA HIZLI DEĞERLENDİRME RAPORLARININ İÇERİKLERİ

4. İşlevsel Sağlık Hizmetlerinin Durumu Nerede nasıl sunuluyor? Sağlık Çalışanları yeterli mi? Hastane, ASM, muayehane, diyaliz merkezleri, kan bankası, eczane (ziyaret edilen sağlık kurumu sayısı sağlık çalışanları, gönüllü sağlık hizmetleri sayısı (hekim, hemşire, ebe, sağlık memuru, çevre sağlığı teknisyeni) , bağışıklama durumu, sağlık kurumlarında doğum yaptırılabilir mi?, acil sağlık hizmetleri (112, triyaj alanları vb.) veriliyor mu?, acil ameliyatlara yapılabilir mi?, hastalar nereye sevk ediliyor?

5. SAĞLIK ÇALIŞANLARININ GEREKSİNİMLERİ

Dinlenme, barınma, çocuklarının eğitimi, çalışma koşulları, ulaşım imkanları

6. ALTYAPI

Su şebekesi, arıtma tesislerinin durumu, elektrik, internet , kanalizasyon, atıkların toplanması ve yok edimi, güvenlik, kurtarma ekiplerinin koruyucu ekipmanları, ulaşım olanakları (Bölgeye, bölge içi), iletişim olanakları...



Türk Tabipleri Birliği

— Turkish Medical Association —

- Sağlık alışanları ziyaretleri
- Çocuklarla yönelik etkinlikler
- İlçe, köy, belde ziyaretleri
- Halkla buluşmalar
- Köy ve beldelerde sağlık taramaları ve muayeneler
- Poliklinik hizmetleri



Sağlık çalışanlarının öncelikli sorunları ve yapılması gerekenler

- Ruhsal travma.
- Yakınlarının kaybı ve aralıksız çalışma süreleri nedeniyle tükenmiş durumdalar.
- Barınma sorunları hızlıca giderilmeli
- En öncelikli işlerden biri sağlık çalışanlarının idari izinli sayılması, yayınlanan genelgenin sağlık çalışanlarını da kapsamasını sağlanması,
- Aile hekimlerine kayıtlı olmayan kişiler için misafir aile hekimliği birimleri kurulmalıdır. Köylere göç nedeniyle ASM'lerin nüfusunun arttığı belirtildi. Nüfuslar güncellenmelidir. Bağışıklama hizmetleri hiç aksatmadan devam etmeli, sürveyansı aksatılmamalıdır.
- Ana çocuk sağlığı hizmetlerinin yanında kişilerin üreme sağlığı ile ilgili olarak aile planlaması danışmanlığı almaları sağlanmalı, bu konudaki ihtiyaçları giderilmelidir.

TTB-DEPREM DEĞERLENDİRME RAPORLARINDA SAĞLIK HİZMETLERİ VE SAĞLIK EMEK GÜCÜ

TÜRK TABİPLERİ BİRLİĞİ
&
SAĞLIK VE SOSYAL HİZMET
EMEKLİLERİ SENDİKASI

ŞUBAT 2023
DEPREMLERİ
2. YIL RAPORU:
BARINMA ve SAĞLIK



TÜRK TABİPLERİ BİRLİĞİ
VI. AY
DEPREM
RAPORU:
OLAĞANDIŞI DURUMLARA
DAYANIKSIZ BİRİNCİ
BASAMAK SAĞLIK
HİZMETLERİ

TÜRK TABİPLERİ BİRLİĞİ
III. AY
DEPREM
RAPORU:
BİRİNCİ BASAMAK
SAĞLIK HİZMETLERİNE
ERİŞİM VE SAĞLIK
ÇALIŞANLARININ SAĞLIĞI

1-30 Nisan 2023

TÜRK TABİPLERİ BİRLİĞİ
&
SAĞLIK VE SOSYAL HİZMET
EMEKLİLERİ SENDİKASI

ŞUBAT 2023
DEPREMLERİ
1. YIL RAPORU



Geç dönem çalışmaları



Türk Tabipleri Birliği

— Turkish Medical Association —



TÜRK TABİPLERİ BİRLİğİ
**AFETLERDE
SAğLIK HİZMETLERİ
YÖNETİMİ AKADEMİSİ**

8 Temmuz 2023’de yapılan 75. büyük kongrede AFETLERDE SAğLIK HİZMETLERİ YÖNETİMİ AKADEMİSİ kurulması kararı alındı..

Afetlerde; sağlıkla ilgili haklar ve mesleki değerler çerçevesinde, bireylerin ve toplumların sağlıklarını etkileyen her türlü belirleyene, sağlık hizmetlerinin nicelik ve niteliği ile sağlık emekçilerinin çalışma koşullarına yönelik olarak;

- Değerlendirme, izleme ve gerektiğinde sağlık hizmetlerinin geliştirilmesi ve eşgüdümü için müdahale etmeyi
- Bilimsel bilgi üretmeyi • Eğitim vermeyi • Danışmanlık vermeyi • Hak savunuculuğu yapmayı • Kamuoyunu bilgilendirmeyi • Karar vericiler ve politika üretenleri bilgilendirmeyi, uyarmayı, öneri geliştirmeyi amaçlar.



Türk Tabipleri Birliği

— Turkish Medical Association —

TTB-AFETLERDE SAğLIK HİZMETLERİ YÖNETİMİ AKADEMİSİ

Adıyaman'da 1. basamak sağlık
emekçilerine yönelik Türkiye
Psikiyatri Derneği ile koordineli
olarka «Kendine Zarar Verme
Davranışı» konulu eğitim çalışması
düzenlendi



Deprem Bölgesinde Asbest Raporu Özeti

Türk Tabipleri Birliği &
Temiz Hava Hakkı
Platformu Raporu
Ekim 2023



TÜRK TABİPLERİ BİRLİĞİ
VE
TEMİZ HAVA HAKKI PLATFORMU

Deprem Bölgesinde Üç Kentte
Asbest Tespit Çalışması

Nihai Rapor

EKİM 2023

Asbestin Sağlık Üzerindeki Etkileri

- Asbest, insan sağlığı için ciddi riskler oluşturur. Mezotelyoma (akciğer zarı kanseri), asbestozis gibi hastalıklara neden olur. Dünya genelinde yılda 255 bin ölüme yol açmaktadır.

Deprem Bölgesinde Asbest Tespiti

**Adıyaman,
Kahramanmaraş ve
Elbistan şehir
merkezlerinde yapılan
incelemelerde enkaz
tozlarında asbest lifleri
tespit edildi. Hafriyat
depolama alanlarında
risk yüksek.**

- Adıyaman'da alınan 30 toz örneğinin 2'sinde krizotil ve antofilit türlerinde asbest tespit edilmiştir. Özellikle hafriyat döküm sahalarının çevresinde yüksek risk belirlenmiştir.
- Kahramanmaraş'ta alınan 21 örneğin 8'inde antofilit, aktinolit ve krizotil asbest lifleri tespit edilmiştir. Özellikle hafriyat sahalarının yerleşim alanlarına yakınlığı dikkat çekmektedir.
- Elbistan'da 15 toz örneğinin 2'sinde aktinolit ve antofilit asbest lifleri bulunmuştur. Hafriyat sahaları ve yıkım alanlarında yüksek seviyelerde tespit edilmiştir.

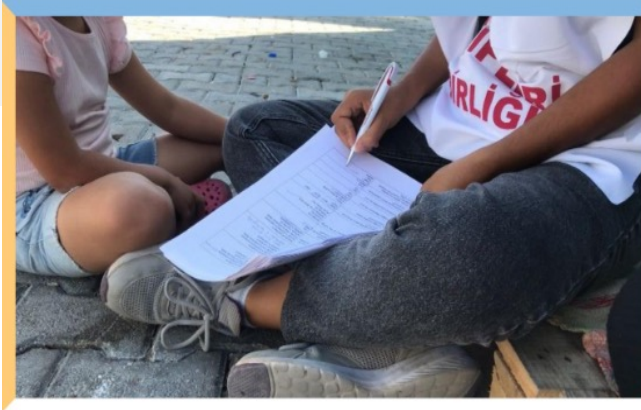


Türk Tabipleri Birliği

— Turkish Medical Association —

TTB-AFETLERDE SAĞLIK HİZMETLERİ YÖNETİMİ AKADEMİSİ

Deprem bölgesinde 5 yaş altı
çocuklarda beslenme durumuyla
ilgili 2 saha araştırması
yürütüldü, sonuçları kamuoyuyla
paylaşıldı.



**DEPREM BÖLGESİNDEKİ
BEŞ YAŞ ALTI ÇOCUKLARIN
BESLENME DURUMLARI**
HATAY ÖRNEĞİ

**DEPREM BÖLGESİNDEKİ
BEŞ YAŞ ALTI ÇOCUKLARIN
BESLENME DURUMLARI**
ADIYAMAN ÖRNEĞİ

DEPREM BÖLGESİNDEKİ BEŞ YAŞ ALTI ÇOCUKLARIN BESLENME DURUMLARI HATAY ÖRNEĞİ



DEPREM KOORDİNASYONU



Veriler **21 Mayıs- 30 Ağustos 2024 tarihleri** arasında, çocukların yaşadığı yerler olan; Konteyner Kent Geçici Yaşam Alanlarından (GYA), Düzensiz konteyner-çadırda kalanlardan, Evlerde kalanlardan (hasar durumundan bağımsız) toplanmıştır.

- Toplamda **564 çocuğa** (288 kız ve 276 erkek) ulaşarak nicel bilgiler elde edilmiştir.
- **56 çocukla** nitel görüşme yapılmıştır.
- Çalışmaya katılan çocukların **%63.8'i Antakya, %23.2'si Defne ve %12.9'u Samandağ'da** ikamet etmektedir
- Barınılan yerler **çoğunlukla düzenli konteyner kentler (%40.4) ve düzensiz çadır kentlerdir (%32.4)**
- Hanelerde çoğunlukla **4 ve üzeri kişi (%84.7)** bulunmaktadır,.
- Annelerin yaklaşık **üçte ikisi ortaokul ve üzeri eğitim almakla beraber %13.1'i okul bitirmemiştir.**
- Annenin **ana dili çoğunlukla (%90.6) Arapça'dır.**
- Ailelerin **dörtte üçünden (%76,3) fazlasının güvenceli bir işi yoktur ve yarısından fazlası (%56.7) düzenli gelire** sahip değildir
- Çocukların **üçte biri deprem sonrası ruh sağlığı sorunu** yaşamıştır.

Gıdaya erişim ve gıda güvenliği

Ailelerin

- **%10.3'ünün kendine ait mutfacı yoktur**
- **%33.5 gıdaya düzenli erişimi vardır.**

Gıda saklama koşullarına sorgulandığında;

- **üçte biri uygun gıda saklama koşullarına sahip değil**
- yetersizliğin nedenleri **buzdolabının yokluğu, küçük olması ve elektrik kesintisi**

Suya erişim

- Ailelerin **yaklaşık yarısının (%43.5'ü) suya erişimi yetersiz ya da yoktur.**
- Bunun nedeni sıklıkla **dağıtım eksikliği-yetersiz dağıtım ve su kesintileri olarak bildirilmiştir.**
- **İçme suyunu şebekeden temin edenlerin oranı sadece %11.3'tür.** Halen ailelerin dörtte üçü sularını şişe suyu ile temin etmektedir. Bunu arıtma (%15.2) ve depo (%11.3) izlemektedir.
- **Su temin ettiği kaynak olmayan aileler (%2.3) ve kuyudan temin eden aileler de (%2.8) bulunmaktadır.**

Bodurluk- Zayıflık

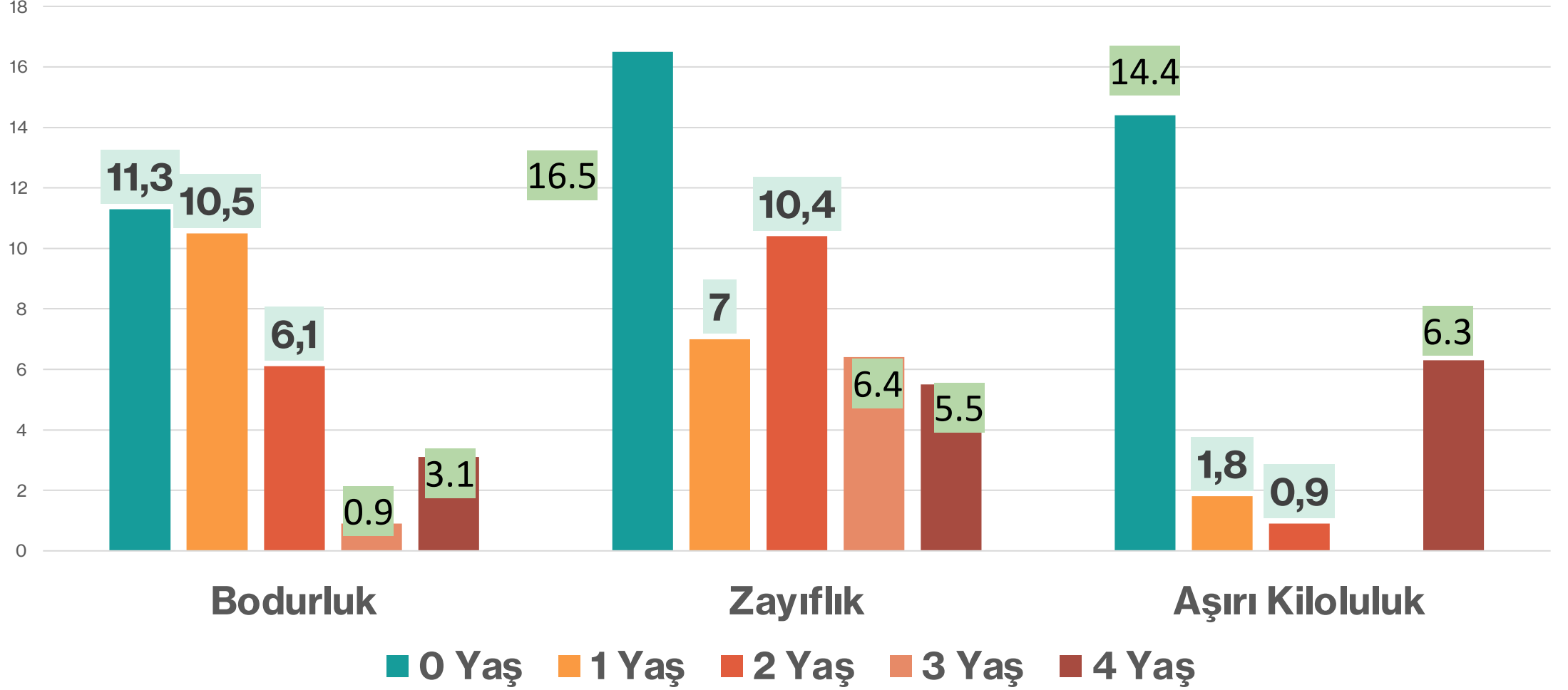
Yaşa göre boy

- Bodurluk **%3.7**
- Çok bodur olanlar **%2.5**

Boya göre ağırlık

- zayıflık **%5.5**
- çok zayıflık **%3.4**
- Aşırı kiloluluk **%4.5**

Yaşa göre bodurluk, zayıflık ve şişmanlık varlığı

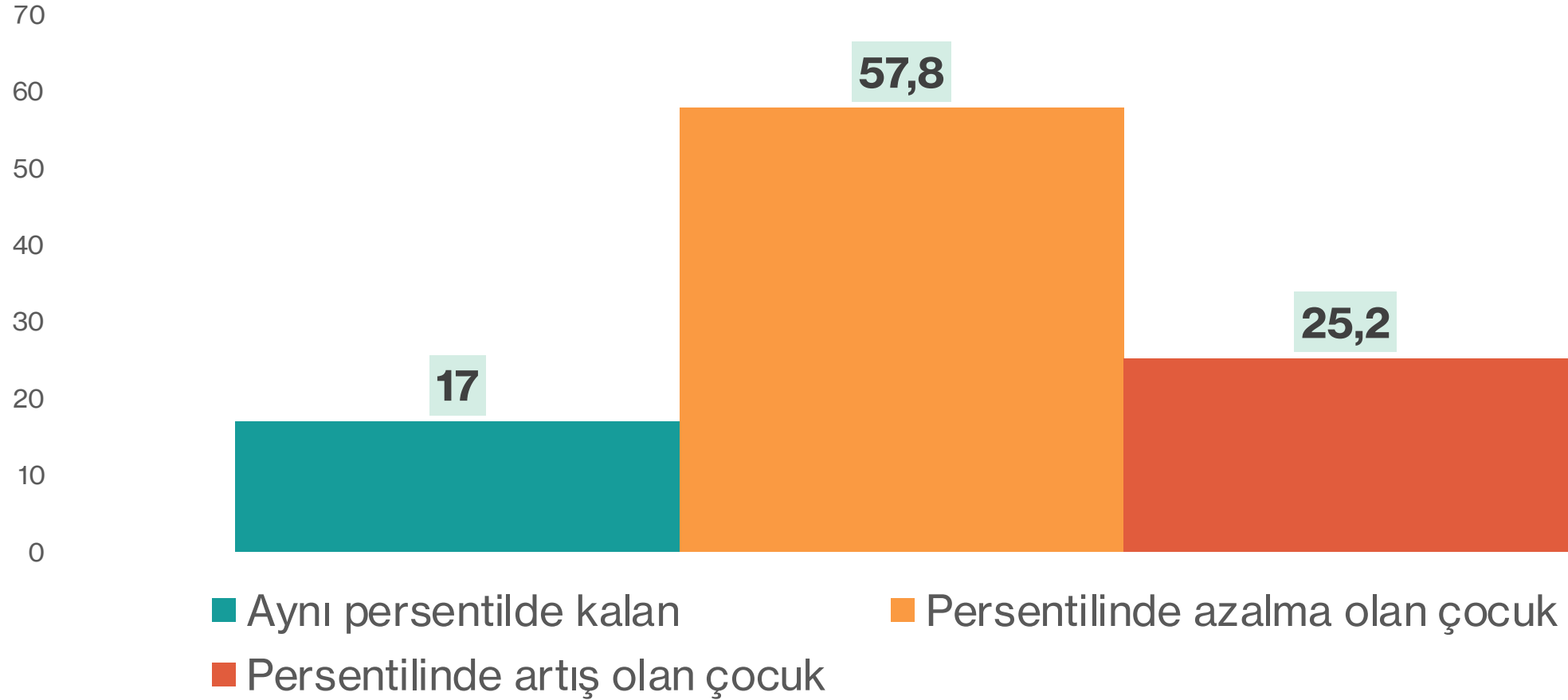


- 0-11 ay ve 12-23 ay çocuklarda bodurluk diğer yaşlara göre daha fazladır. Aşırı kiloluluk 0-11 ay çocuklarda sıklık diğer yaş gruplarından daha yüksektir

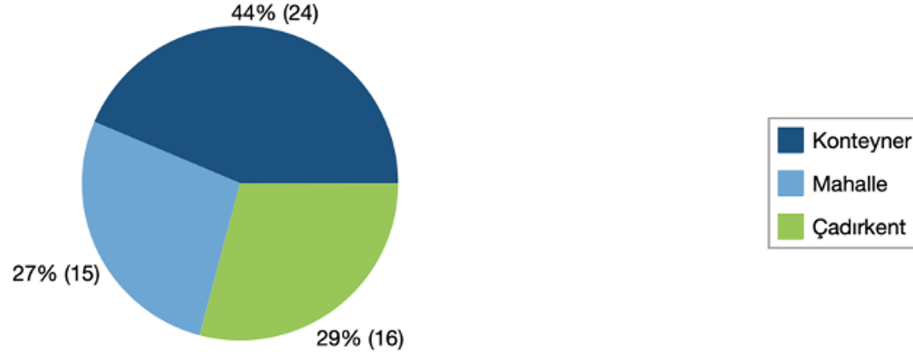
Yetersiz beslenme için risk faktörleri

- **Kardeş kaybı ile bodurluk arasında** istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır. Kardeş kaybı olana çocuklarda bodurluk daha fazla saptanmıştır
- **Hanedeki kişi sayısı arttıkça bodurluk ve zayıflık sıklığı azalmaktadır.**
- **Deprem sonrası ruh sağlığı sorunu yaşama ile bodurluk** arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmıştır. Deprem sonrası ruh sağlığı sorunu yaşayanlarda bodurluk daha yüksektir

Deprem öncesinde ölçülmüş olan verilere göre BKİ percentilde değişim 208 çocuk geçmiş antropometrik ölçümlerinin persentilleri ile güncel persentilleri karşılaştırılabilmıştır.

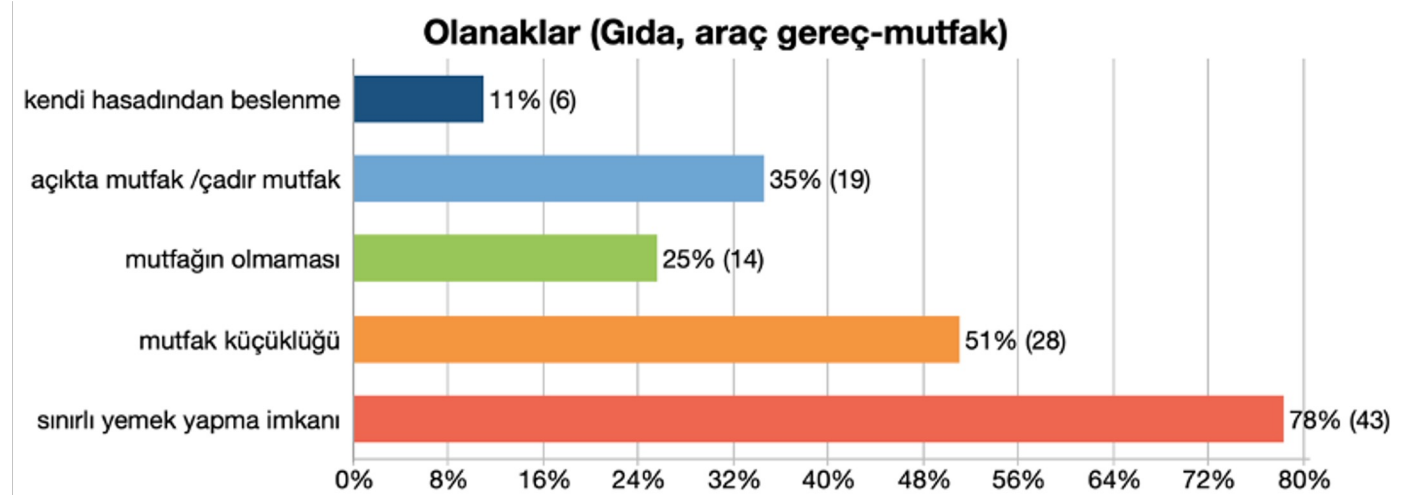


Kalınan Yer ve Erişim Sorunları-derinlemesine görüşme – n: 56



"Suyu şuradaki çeşmeden alıyoruz, ortak bulaşık yıkama alanı var, çadırda bir şey yok zaten, duş tuvalet alanımız dışarıda. Sürekli suyumuz kesiliyor zaten, yani çok zorluklar yaşadık öyle idare edip gidiyoruz işte."

"kendi bahçemizde ekıyoruz ıspanağından yeşilliğine çoğu bahçede var zaten bu açıdan yeterli besini alabiliyorlar"



"dört aile aynı mutfağı kullanıyoruz"

"tek odanın içinde yemeği pişirmeye çalışıyorum çok da tehlikeli oluyor, çocuklarım küçük biri dört diğeri iki yaşında. Geçen gün çocukları tek bırakmak zorunda kaldım su almaya gittim, geri döndüm tüpü açık bırakmışlar geldim ev gaz kokuyordu"

DEPREM BÖLGESİNDEKİ BEŞ YAŞ ALTI ÇOCUKLARIN BESLENME DURUMLARI

ADİYAMAN ÖRNEĞİ



Veriler **21 Mayıs- 30 Ağustos 2024 tarihleri** arasında, çocukların yaşadığı yerler olan; Konteyner Kent Geçici Yaşam Alanlarından (GYA), Düzensiz konteyner-çadırda kalanlardan, Evlerde kalanlardan (hasar durumundan bağımsız) toplanmıştır.

- Toplamda **374 çocuğa** (186 kız ve 188 erkek) ulaşarak nicel bilgiler elde edilmiştir.
- **26 çocukla** nitel görüşme yapılmıştır.
- Çocukların yaklaşık **dörtte biri erken** doğum, **%56.4'ü sezaryan doğum**
- Hanelerdeki çocuk sayısı: **3 ve üzeri çocuk %47.3, 2 çocuk %38.2, tek çocuk %13.9**
Çocukların depreme bağlı kayıpları: **ebeveyn kaybı %2.1, kardeş kaybı %2.7, yakın arkadaş-kuzen kaybı %19.8**

Gıdaya erişim ve gıda güvenliği

Ailelerin

- %5.6'sının hala kendine ait mutfağı yok
- %44.3 düzenli gıdaya erişime sahip değil

Gıda saklama koşullarına sorgulandığında;

- üçte biri uygun gıda saklama koşullarına sahip değil ya da yetersiz
- *yetersizliğin nedenleri:*
- buzdolabının yokluğu, küçük olması, alan yetersizliği ve ekonomik yetersizlik

Suya erişim

- Ailelerin hala **%10.4'ü suya erişimi yetersiz ya da yok**
- **İçme suyunu şebekeden temin etme %82.1**
- **Kaynak- kuyu suyu kullanımı %7.2**
- Sadece şişelenmiş su kullanan çok az

Bodurluk, zayıflık

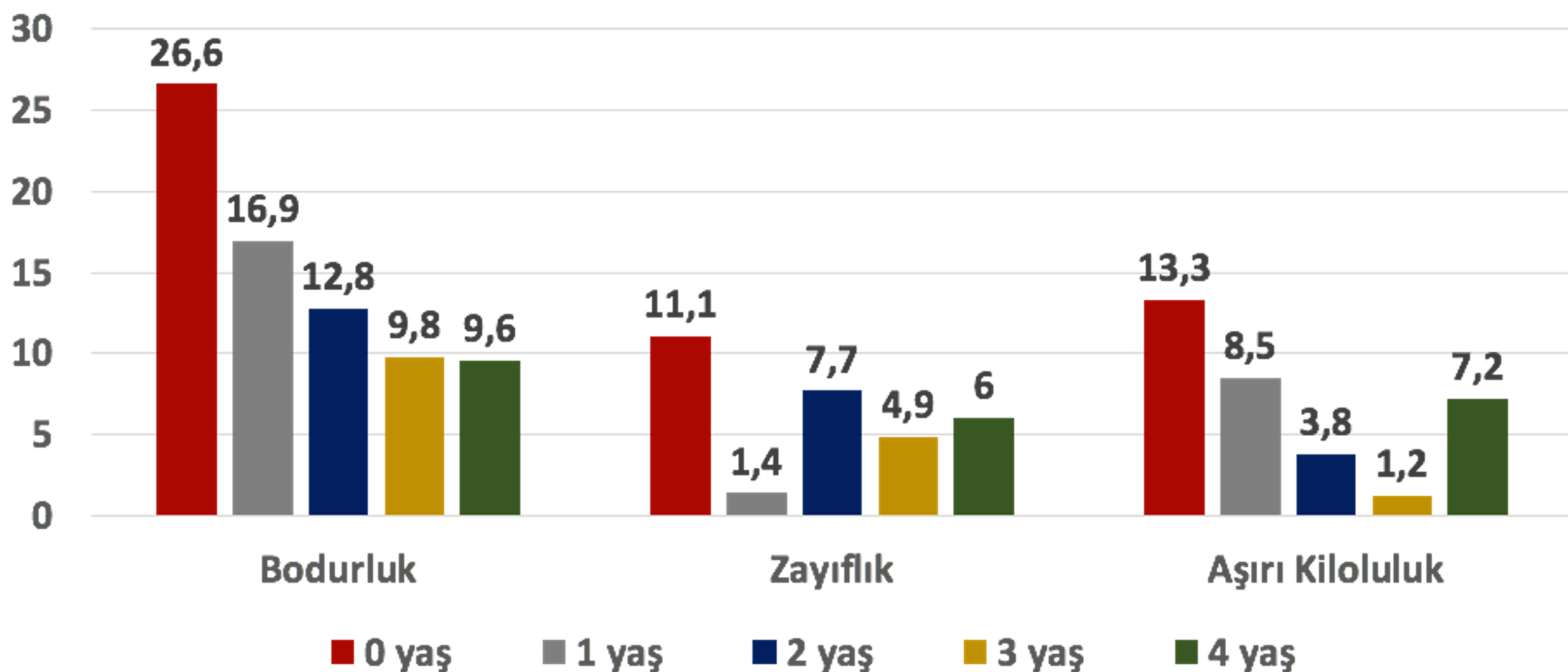
Yaşa göre boy

- Bodurluk %14.4
- Çok bodur olanlar %4.0

Boya göre ağırlık

- Zayıflık %6.0
- Çok zayıflık %2.2
- Aşırı kiloluluk %6.5

Beş Yaş Altı Çocuklarda Yetersiz Beslenme Adıyaman 2024



Yetersiz beslenme için risk faktörleri

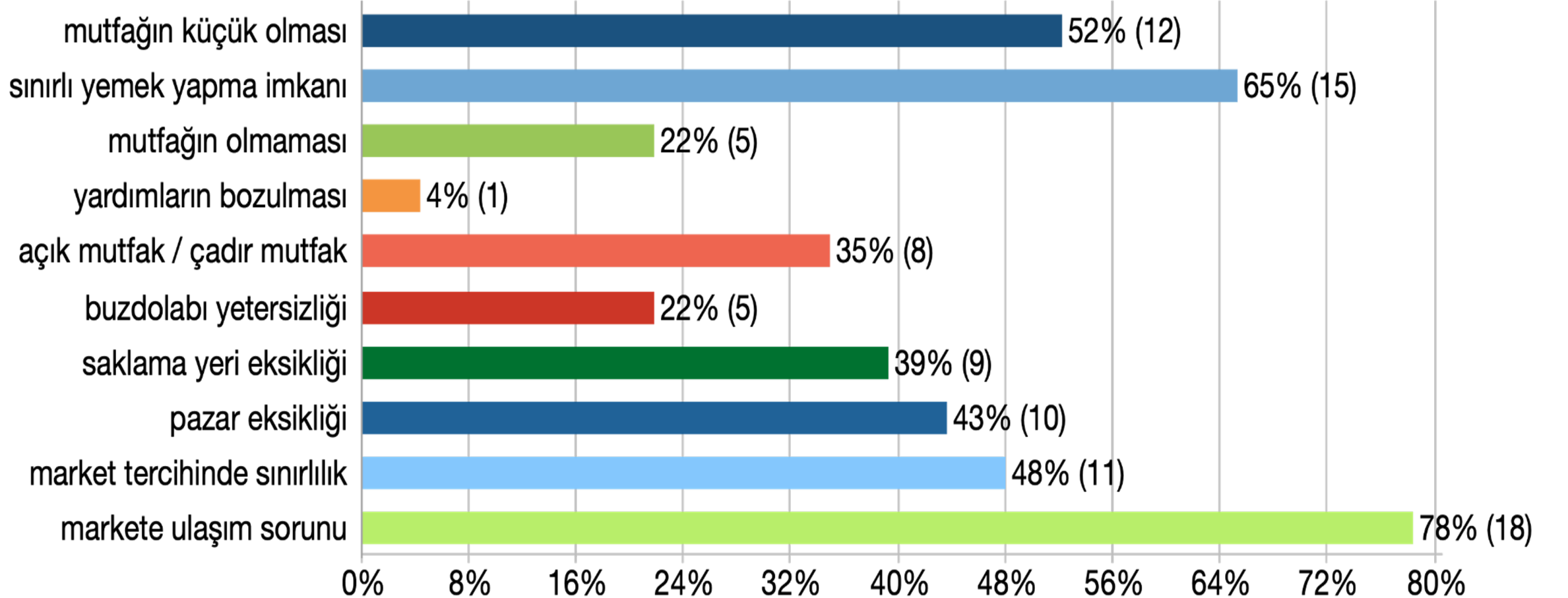
- 0-5 ay bebeklerde bodurluk, zayıflık ve aşırı kiloluluk daha fazla
- Bodurluk anadili Arapça (%50.0) ve Kürtçe (%15.0) olanlarda Türkçe olanlara (%8.0) göre daha yüksek
- Zayıflık anadili Türkçe olanlarda (%11.3), Kürtçe (%4.9) ve Arapça olanlara (%0.0) göre daha yüksek
- Aşırı kilolu çocukların anneleri yaşları (29.5 ± 7.9) normal kilolu çocukların annelerinin yaşlarından (32.7 ± 6.2) göre daha küçük
- Deprem sonrası çocukların ruh sağlığı sorunları yaşama sıklığı %57

Yetersiz beslenme için risk faktörleri

- **Mülteci çocuklarda bodurluk (%28.6) yerli çocuklardaki bodurluktan (%13.9) daha yüksek**
- **Erken doğan çocuklarda bodurluk (%20.0) normal doğan çocuklardaki bodurluktan (%12.2) daha yüksek**
- **Erken doğan çocuklarda aşırı kiloluluk (%7.8) normal doğan çocuklardaki aşırı kiloluluktan (%4.9) daha yüksek**
- **Bodur çocuklarda bilişsel gerilik (%11.5) bodur olmayan çocuklardaki bilişsel gerilikten (%8.3) daha yüksek**

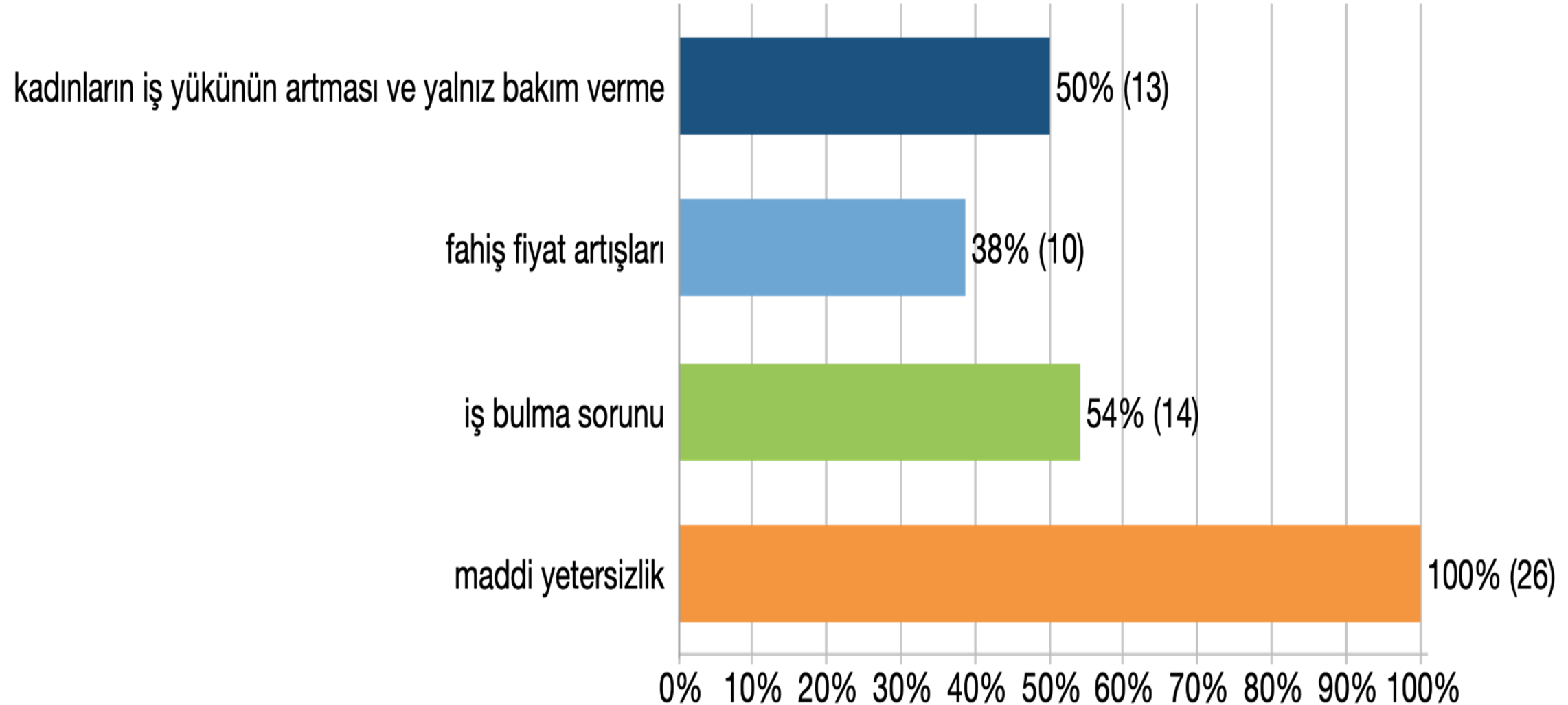
Gıda Alımı ve Saklama Koşulları

Gıda Alımı ve Saklama Koşulları



Sosyo- Ekonomik Sorunlar

Sosyoekonomik olanaklar



Sonuç

- **Gıda güvencesizliği ve gıda güvenliği ile ilgili sorunlar** Adıyaman'da depremin 15-18. ayında da **devam etmekte**
- Beş yaş altındaki çocuklarda beslenme sorunlarının göstergesi niteliğinde olan **bodurluk Adıyaman'da iki kattan daha fazla (%14.4)**
- **Mekan farklılığı yanında zaman açısından da daha ileri bir dönemde çalışmanın yapılması** bulguların dönemin özelliklerine göre yorumlanmasını zorunlu kılmakta
- **Adıyaman elde edilen bodurluk sıklığının Hatay çalışmasında (2023) en yüksek prevalans olan 0-11 ay bebeklerdeki %11.3'ten bile daha yüksek olması sorunun daha çok zamansal olduğuna** işaret etmektedir
- Adıyaman'da **0-11 aylık bebeklerde bodurluğun %26.6 olması, keza 0-5 ay arası bebeklerde %48.0 olması geçen süreyle birlikte deprem sonrası etkilerin artarak devam ettiğinin ve toplumda yaygınlaştığının da** göstergesi olarak da değerlendirilmelidir.



Türk Tabipleri Birliği

— Turkish Medical Association —

TTB-AFETLERDE SAğLIK HİZMETLERİ YÖNETİMİ AKADEMİSİ

Şubat 2023 Depremleri 2. yıl raporu.

2. YIL RAPORU HAZIRLANMA SÜRECİ

TÜRK TABİPLERİ BİRLİğİ
&
SAğLIK VE SOSYAL HİZMET
EMEKLİLERİ SENDİKASI

ŞUBAT 2023
DEPREMLERİ
2. YIL RAPORU:
BARINMA ve SAğLIK





Türk Tabipleri Birliği

Turkish Medical Association

2. YIL RAPORU HAZIRLANMA SÜRECİ-

TMMOB Afet Çalışma Grubu

- 13-17 ocak tarihlerinde saha çalışmaları yapıldı;
 - TTB-İşçi Sağliğı ve İş yeri hekimliği kolu,
 - TTB-Pratisyen Hekim kolu
 - TTB-Kadın Sağliğı ve Kadın Hekimlik kolu
 - TTB-Aile Hekimliği kolu
 - TTB-Halk Sağliğı Kolu
 - TTB-Afetlerde Sağliğ Hizmetleri Yönetimi Akademisi





Türk Tabipleri Birliği

— Turkish Medical Association —

2. YIL RAPORU HAZIRLANMA SÜRECİ





Türk Tabipleri Birliği

____ Turkish Medical Association ____

2. YIL RAPORU HAZIRLANMA SÜRECİ

- aşığıdaki kurumlarla görüşmeler yapılmıştır;

Kamu Kurumları

- Afad İl Müdürlükeri
- Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlükleri
- Sağlık İl ve İlçe Müdürlükleri
- Aile ve Sosyal Hizmet İl ve İlçe Müdürlükleri
- Valilikler
- Belediyeler
- Üniversite Rektörlükleri

Devletin en üst düzeyinden en alt düzeyine yetkililerinin dillerine pelesenk olan “Deprem bölgesi dünyanın en büyük şantiyesi” Ne pahasına?

- **Ekokırım pahasına;** doğanın yok edilmesi, daha da inceltirsek tarım alanları, zeytinlikler, meralar, sulak alanlar, vadiler vb. yaşam için önemli olan doğal varlıklar pahasına...
- Geçici ve kalıcı depolamanın ayrı planlanmadığı, içerisinde yoğun toksik maddenin bulunduğu molozların doğal hayatı, tarım alanlarını ve insan sağlığını nasıl etkileyeceğini bilimsel olarak öngörebilmekte
- Hatay **Narlıca moloz döküm alanı** taşkın riski yüksek olan dere yatağına yapılmış, derenin akışını engelleyecek şekilde moloz yığınları ile doldurulmuştur.
- Adıyaman **İndere bölgesi** köylülerin merası olan ve badem bahçelerinin bulunduğu bir yerdir. Gölbaşı gölü ve tabiat parkına dibine de toprak ve suyun kirlenmesi pahasına yıkılan binaların molozları dökülmüştür.
- **Adıyaman kent merkezi ve Atatürk Barajı**’na yakın yerlere dökülen molozlar; inşaat sahalarında kullanılmak için şantiyelere yakın köylerde açılan taş ocakları nedeniyle ne kent merkezleri ne de köyler nefes alabilmektedir. İnsan yaşamının yanında hayvanlar hastalanmakta/ölmekte; otlar, ağaçlar kurumakta, doğa da ölmektedir.

“En büyük şantiye”nin yarattığı en büyük hava kirliliği pahasına...

- 7-25 Ocak 2025 tarihleri arasında THHP ve TTB'nin ortak çalışması ile Hatay'ın Antakya ilçesinde hava kalitesi izleme çalışması gerçekleştirilmiştir. Ölçümlerde, ulusal mevzuattaki limit değerlerin ve Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) kılavuz değerlerinin çok üstünde partikül madde (PM) kirliliği tespit edilmiştir.
- 19 günlük PM_{2,5} ölçümlerinin ortalaması 41,5 µg/m³'tür. Antakya'da ölçülen 24 saatlik PM_{2,5} ortalaması DSÖ kılavuz değerinin 2,8 katıdır.**
- 19 günün tamamında 24 saatlik DSÖ kılavuz değeri aşılmıştır. DSÖ'nün tavsiyesi, insan sağlığının korunması için bu değerin yıl boyu 3-4 kereden fazla aşılmaması gerektiğidir.
- Beton santrallerinde hava kirliliğine yol açan süreçler; çimentonun silolara boşaltılması, hammaddelerin depolanması, depolanan malzemelerin doldurulması-boşaltılması, mikserde karıştırma yapılması ve ürünün taşınması için gerçekleştirilen araç trafiğidir. En önemli kirletici, özellikle çimento ve puzolan tozundan kaynaklanan PM'dir. Buna rağmen valilikler deprem sonrası Temmuz 2023-Ocak 2025 tarihleri arasında 58 beton santrali projesine (Hatay'da 26, Adıyaman'da 11, Kahramanmaraş'ta 17 ve Malatya'da 4 adet) “ÇED gerekli değildir” onayı vermiştir.

Gelmekte olan bulaşıcı olmayan hastalıklar salgını, kanser salgını pahasına...

- İzin verilen beton santrallerinin yarattığı kirlilik kalp-damar hastalıkları, kronik solunum hastalıkları, kanser, diyabet ve kronik böbrek yetmezliği, solunum yolu enfeksiyonları ve tüberküloz gibi çok sayıda hastalığa neden olduğu bilinmektedir. Hava kirliliği aynı zamanda anne ve yenidoğan ölümlerine de neden olabilmektedir.

Hızlı üretim baskısı nedeniyle yaşanan işçi cinayetleri, pahasına...

- Deprem illerinde yoğun ve hızlı konut yapım baskısı ile inşaat işkolundaki işçi cinayetlerinde de ciddi artışa neden olmuştur.
- İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği (İSİG) Meclisi tarafından Şubat 2023 sonrası **deprem şehirlerindeki yeniden inşa faaliyetlerinde en az 51 inşaat işçisinin hayatını kaybettiği** raporlanmıştır. 2024 yılında bu sayı en az 107 inşaat işçisine yükselmiştir.
- **Hatay**'da **2020 yılında 22** olan can kaybı sayısı, **2023 yılında 57** olmuştur.
- **Kahramanmaraş**'ta **2020 yılında 16** olan can kaybı sayısı, **2023 yılında 61** olmuştur.
- **Malatya**'da da **2020 yılında 9** olan can kaybı sayısı, **2023 yılında 14** olmuştur.
- 2024 Yılı verileri daha da yüksek olacağını öngörmek ne yazık ki zor değildir.

Trafik cinayetleri pahasına

- **Milyon taşıt başına düşen ölümlü kaza sayısı**nın, yıkımın fazla olduğu dört ilimizde yükselişi bunun sayısal göstergesidir.
- **Adıyaman'da 2020'da** bir milyon araç başına ölü sayısı **244** iken, **2023'de** iki katına **496**'ya yükselmiştir.
- **Hatay'da** 2020 yılında bir milyon araç başına ölü sayısı **177** iken, 2023'de **297**'ye yükselmiştir.
- **Malatya'da 376**, **Kahramanmaraş'ta** ise **406** olmuştur.
- 2024 yılında bu sayının ve oranın çok daha yüksek olacağı ne yazık ki yine aşikardır.

Gıdaya erişim ve ücretsiz okul öğünlerini kaldırarak çocukların sağlıklı büyüme gelişme hakkını yok etme pahasına...

- TTB- SES Deprem Bölgesindeki Beş Yaş Altı Çocukların Beslenme Durumları Adıyaman Örneği çalışmasına göre;
- **Beş yaş altı çocukların %14,4'ünde bodurluk; %6,0'ında zayıflık ve %6,5'in aşırı kiloluluk belirlenmiştir.**
- Çocukların **yüksek enerjili paketli gıda** (abur cubur) tüketimi 6 aydan itibaren başlamakta; **12-23 ay** çocuklarda **%70'i**, **24-35 ay** çocuklarda **%88'i**, **36-47 ay** çocuklarda **%96'yı** aşmaktadır.
- **Ailelerin %44,3'ü düzenli gıdaya erişime sahip değildir. Üçte birinin uygun saklama koşulları, hatta %5,6'sının kendine ait bir mutfacı yoktur.**

Yıkılan, kullanılamaz hale gelen sağlık kurumlarının yapılmaması; sağlık hizmetlerinin verilememesi pahasına...

- Hatay Eğitim Araştırma Hastanesi'nin resmi ruhsatlı yatak kapasitesi 550 yatak olarak tanımlanmakla birlikte, pratikte yaklaşık 350 yatak kapasitesi ile hizmet vermektedir. Personel dağılım cetvelinde **ana dal ve yan dal uzman hekim sayısında %50 azalma** olmuştur.
- **Hatay'da 56 aile sağlığı merkezi (ASM) depremde yıkılmışken deprem sonra yalnızca üç tane ASM yapılmıştır.** Yeni ASM yapılması bir yana yakın zamanda 10 ASM için de yıkım kararı alınarak konteynırlarda hizmet vermeye zorlanmışlardır. **50 aile hekimliği birimi boştur, yani 105 bin 135 kişinin aile hekimi yoktur.**
- **Adıyaman'da** ise deprem sonrası yalnızca **4 ASM yapılmıştır.** Bunlardan birisi ilaç firmasının, ikisi DSÖ'nün hibeleri ile mümkün olabilmiştir. Halen **22 aile hekimliği birimi boştur**, yani 43 bin 926 kişinin aile hekimi yoktur.
- **Malatya'da 59 aile hekimliği birimi konteynırda** hizmet vermektedir. **42 aile hekimi ve 96 aile sağlığı çalışanı eksikliği**, görevlendirmelerle çözülmeye çalışılmakta aile hekimliği pozisyonları ek yerleştirmeler de boş kalmakta tercih yapılmamaktadır.
- Deprem sonrası diğer kamu çalışanlarında (polis, asker vb.) bölgenin **sosyo-ekonomik gelişmişlik (SEG) düzeyi, altıncı bölge olarak değişikliğe gidilmiş;** tercih edilebilmesi için özendirici adımlar atılmıştır. Buna karşın **sağlık alanında bunun yapılmadığı**, bu nedenle hekim/sağlık emekçilerinin tayin istemediği, mevcut personelin de diğer illere tayin istediği dile getirilmiştir.

Bozulan Toplumun Ruh Sağlığı Pahasına.....

- TTB tarafından yapılan “Depremde Değişen Hayatlarımız” Paneli ve “Birinci Basamak Sağlık Hizmetlerinde Kendine Zarar Verme Davranışına Yaklaşım Eğitimi”nde;
- **Adıyaman’da travma sonrası stres bozukluğunun deprem sonrası ikinci ayda %44,8, altıncı ayda %30,4, birinci yılda ise hâlâ %19,6 gibi yüksek sıklıkta olduğu ortaya konmuştur. Kasım 2023-2024 tarihleri arasında 187 kişinin intihar girişiminde bulunduğu belirtilmiştir.**
- Adıyaman’da Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü’nün yatılı hizmet binası ile Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi’nin yatılı hizmet verebileceği kuruluş yapısının olmadığı belirtilmiştir.
- Hatay’da çocuklarda **uyuşturucu madde bağımlılığı oranının yaklaşık iki kat arttığı belirtilmiştir.**
- Tüm deprem bölgesinde ebeveyn kaybı yaşayan yaklaşık 5 bin çocuk bulunmaktadır.
- Hatay’da depremin üzerinden iki yıl geçmesine rağmen **huzurevi yaşlı bakım ve rehabilitasyon merkezi** hizmet vermeye başlamamıştır. **Çocuk destek merkezleri**, çocuk evleri siteleri ve çocuk evleri bulunmamaktadır. Öncelikle kronik psikiyatrik hastalıkların takibinde kritik öneme sahip **toplum ruh sağlığı merkezleri** halen Hatay’ın merkez ilçeleri Defne ve Antakya’da bulunmamaktadır.

Şubat 2023 Depremlerinin Ruh Sağığına Etkileri (Adıyaman Örneğı)

6 Şubat 2023 Kahramanmaraş Merkezli
Depremlerden Etkilenen Depremzedelerde İntihar
Girişimi, Dürtüsellik, Psikolojik Acı ve Depresyonun
Araştırılması [Seyma Sehlukoğlu](https://doi.org/10.35440/hutfd.1531467),
<https://doi.org/10.35440/hutfd.1531467>

*Investigation of Posttraumatic Stress and
Depression Symptoms in Children Who
Experienced the Kahramanmaraş Earthquake*
Mehmet Emin Düken vd.
<https://www.researchgate.net/publication/382628795>

- 6 Şubat depremlerinden sonra Adıyaman EAH acil servisine intihar düşüncesi ile başvuran veya intihar girişimi ile getirilenlerin sayısı 257'dir.
- İntihar düşüncesi ile başvuranların oranı %26.8 (n=69), intihar girişimi sonrası getirilenlerin oranı ise %73.2 (n=188) idi.
- Bu olguların %51.4'ü (n=132) kadın ve %48.6'sı (n=125) erkekti.

Şubat 2023 Depremlerinin Ruh Sağlığına Etkileri (Adıyaman Örneği)

- İntihar düşüncesi veya intihar girişimi ile başvuranların **%63.8**'inde (n=164) bir **psikiyatrik hastalık öyküsü** mevcuttu.
- Olgularda **en sık** tesbit edilen psikiyatrik bozukluk **depresyon**du (%17.5, n=45). Şizofreni, atipik psikoz veya şizoafektif bozukluk tanısı olanların oranı 10.5'ti (n=27). **Madde kullanım bozukluğu** tanısı olanlar ise tüm olguların **%8'ini** (n=19) oluşturmaktaydı.
- 6 Şubat depremlerinden etkilenenlerde **kadın cinsiyet ve depremde yakınını kaybetmiş olmak** intihar düşüncesini arttırmaktaydı.

Dahası;

- Kötü yaşam koşulları, konteynirlarda yaşam süresinin uzamasıyla daha da ağırlaşmıştır. Yetersiz fiziksel aktivite, ergonomik olmayan yaşam alanları ve biriken stres, **kas-iskelet sistemi hastalıklarında belirgin bir artışa** yol açmıştır. Özellikle bel, boyun, sırt ağrıları; fibromiyalji ve postür bozuklukları gibi kronik durumlar yaygınlaşmıştır. Uzman hekim, fizyoterapist, poliklinik sayısı, yataklı tedavi birimi sayılarının hepsi, deprem sonrası azalmış ancak halen herhangi düzeltici bir adım atılmamıştır.
- Sağlıktaki çöküş deprem bölgesinde mezuniyet öncesi ve mezuniyet sonrası sağlık eğitimi alan öğrencileri de etkilemiştir. **Deprem bölgesinin sağlık eğitimi veren tüm kurumlarda akademisyen sayılarında ciddi azalmalar olmuş**, laboratuvar ve hastanelerin eğitim gereçleri ve olanakları ciddi zarar görmüş; sağlık eğitimi uzun süre yapılamamıştır. Bu eksiklikler halen giderilmemiştir. Akademisyenlerin tercih motivasyon ve olanaklarını sağlayacak hiçbir ek çaba gösterilmemektedir

- Hatay Geneli Sağlık Bakanlığına Bağlı Kurumlarda (Üniversite Hastanesi Hariç) 156 kadronun 45'i dolu
- Adıyaman Geneli 76 kadronun 24'ü dolu



Sonuç

Mevcut yürütülen deprem politikasının insan yaşamı pahasına, toplum sağlığı pahasına; rant ve çıkar uğruna yürütülmektedir. .

- Yine insan sağlığı hiçe sayılıyor
- Yine uygun olmayan koşullarda evler yapılıyor
- Yine kent dokusu yok ediliyor
- Yine İklim bozuluyor
- Yine hava kirliliği var
- Sağlık, eğitim, barınma...
- Bütün sorunlar devam ediyor.